

Socialdepartementet

Remissvar över betänkandet (SOU 2020:36) Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård

(S2020/05621/FS)

15. En statlig funktion för nationell uppföljning

IVO tillstyrker förslaget om hur den statliga funktionen för nationell uppföljning bör utformas, det vill säga 1) att uppgiften att följa regeringens reformer och satsningar på området samlas hos Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, och 2) att uppgiften att analysera var behoven av statliga insatser är som störst för att säkerställa god vård utförs av en myndighetsgemensam grupp med stöd av ett kansli på Socialstyrelsen.

Enligt IVO:s mening är det angeläget att genomföra förslaget om en gemensam strategisk myndighetsdialog mellan myndighetscheferna från berörda myndigheter och ansvarig politisk ledning. Det behövs för att den utvecklade analysen av behoven av statliga insatser ska få den påverkan på statens hälso- och sjukvårdspolitik som är ambitionen.

Vidare delar vi utredningens bedömning att beställar- och mottagarkapaciteten i Regeringskansliet behöver stärkas för att den förslagna utvecklingen av arbetet med nationell uppföljning vid myndigheterna ska få reell effekt.

IVO har ett omfattande och komplext uppdrag och vi behöver extern data bland annat för att skaffa oss en bättre överblick över hälso- och sjukvården och omsorgen, samt att sätta våra iakttagelser i ett sammanhang. Det är också en förutsättning att vi har tillgång till data som kan hjälpa oss att se helheten såväl som mönster och trender. Vi delar med andra ord utredningens bedömning att tillgången till data är en strategiskt viktig fråga. Det är en fråga som berör både staten och sjukvårdshuvudmännen och som det finns anledning att fördjupa samarbetet kring både på kort och lång sikt i linje med vad utredningen förespråkar.

Enligt utredningen ska bland annat IVO:s årliga rapport till regeringen med en sammanfattande analys av arbetet med tillsyn och tillståndsprövning utgöra bas för det myndighetsgemensamma underlag som föreslås ersätta Socialstyrelsens årliga lägesrapport om utvecklingen i hälso- och sjukvården.

Det är vår ambition att successivt utveckla och förstärka vårt bidrag till den myndighetsgemensamma nationella uppföljningen och analysen. I budgetunderlaget till regeringen för

2021-2023 beskriver IVO att vi bland annat behöver förstärka myndighetens analysförmåga och analyskompetens med fokus till exempel på stora datamängder och data-drivna analyser. Tillsammans med tillgången till extern data bör detta på sikt innebära att den årliga rapporten ersätts av en mer träffsäker och realtidsuppdaterad bild av riskerna och bristerna i vården och omsorgen.

16.2 Stöd till förutsättningar att arbeta kunskapsbaserat på lokal nivå i hälso- och sjukvården

IVO tillstyrker förslaget om att staten ska fortsätta utveckla sitt stöd till lokalt implementerings- och förbättringsarbete i regioner och kommuner.

IVO har identifierat olika åtgärder för hur vi ska kunna stärka vårt bidrag till omställningen till en god och nära vård, vilka beskrivs i det ovan refererade budgetunderlaget till regeringen. En angelägen åtgärd är att vi utvecklar och stärker myndighetens arbete med återkoppling, dialog och lärande i vården och omsorgen.

17. Långsiktiga förutsättningar för ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård

IVO tillstyrker utredningens förslag och delar dess bedömning. Vi anser bland annat att det är positivt att utredningen anlägger ett långsiktigt perspektiv och en helhetssyn (eller systemsynsätt) på frågan om hur vården kan bli mer kunskapsbaserad och därmed skapa ökat värde för patienterna.

Vi delar dock inte utredningens syn på hur systemet för kunskapsbaserad vård – och därmed hälso- och sjukvårdssystemet i stort – bör beskrivas (se framförallt avsnitt 2.6 och bilaga 4). Som vi uppfattar utredningens beskrivning menar man att det rör sig om ett *komplicerat system*, medan vi i likhet vad som anges i regeringens direktiv till utredningen anser att det är fråga om ett *komplext adaptivt system*.

I utredningsdirektiven¹ väljer regeringen att referera till Palmgren med kollegor som beskriver svensk hälso- och sjukvård som ett komplext, adaptivt system bestående av olika nätverk där de ingående aktörerna inte kan styras på samma sätt som i en klassisk hierarkisk linjeorganisation.

Ett komplicerat system däremot kännetecknas bland annat i större utsträckning av linjära samband mellan insatta åtgärder och förväntat resultat och kan därför styras mera top-down.

Att se på hälso- och sjukvården som ett komplext adaptivt system snarare än som ett komplicerat system – och att beakta de konsekvenser det får för styrningens möjligheter och begränsningar – är enligt vår mening viktigt bland annat vid utformandet av den

¹ Dir 2018:95, s. 6 f.

överenskommelse om kunskapsbaserad vård som utredningen föreslår ska slutas mellan staten, regionerna och kommunerna.

19.2 Kostnadskonsekvenser för staten

IVO delar inte utredningens bedömning att deltagandet i arbetsgruppen för att analysera var behoven av statliga insatser är som störst bör finansieras inom ramen för berörda myndigheters förvaltningsanslag.

Enligt vår uppskattning innebär deltagandet i arbetsgruppen nya uppgifter för IVO som gör att förvaltningsanslaget bör ökas med en summa som motsvarar kostnaden för en årsarbetskraft.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Sofia Wallström. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Anna Carlström, Anna Sundberg och Sabina Wikgren Orstam deltagit. Chefsstrategen Thord Redman har varit föredragande.

Sofia Wallström

Thord Redman